

Helsinki 6.10.2015

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Asia: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Tieteentekijöiden liiton lausunto korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen rahoituksesta ensi vuoden talousarviossa

Tieteentekijöiden liitto katsoo, että hallituksen yliopistojen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat merkittävästi yliopistojen perustehtäviin, opetukseen ja tutkimukseen.

Yliopistolain tultua voimaan vuoden 2010 alussa yliopistoindeksiä on leikattu kerran kokonaan ja puolitettu kaksi kertaa. Hallituksen esityksen mukaan yliopistoindeksi ollaan nyt leikkaamassa kokonaan koko hallituskaudeksi.

Yliopistot eivät ole tuotantolaitoksia, joiden tuotantolinjat voitaisiin sulkea kannattamattomina. Yliopistoilla on merkittäviä yhteiskunnallisia velvollisuuksia muun muassa niitä lähes 170 000 opiskelijaa kohtaan, jotka tällä hetkellä suorittavat yliopistollisia tutkintoja. Tämän hallituskauden aikana kymmenet tuhannet nuoret aloittavat uusina tutkinto-opiskelijoina ja heidän opinto-oikeutensa ovat voimassa pitkälle 2020-luvulle.

Yliopistojen henkilöstömäärä on vähentynyt selvästi jo aiempien leikkausten johdosta. Nyt esitettyjen leikkausten johdosta useat yliopistot ovat aloittaneet yhteistoimintaneuvottelut henkilöstön vähentämiseksi. Samaan aikaan yliopistoilta vaaditaan muun muassa ympärivuotisen opetuksen järjestämistä.

Talousarvioesitykseen sisältyy mittavia Tekesin (TEM:n alaa) ja Suomen Akatemian määrärahoihin kohdistuvia leikkauksia. Tekesin leikkaukset kohdistuvat erityisesti teknillisen alan yliopistotutkimukseen ja -tuotekehitykseen. Koko maan innovaatiotoiminnan kannalta nämä Tekesin leikkaukset voivat osoittautua hyvin vahingolliseksi ja talouskehitystä hidastavaksi. Akatemian rahoituksen leikkaukset vahingoittavat välttämätöntä perustutkimusta.

Yhteen laskettuna leikkaukset ovat ajaneet suomalaisen yliopistolaitoksen sen moneen vuosikymmeneen pahimpaan rahoituskriisiin. Useissa yliopistoissa rahoituskriisi uhkaa rampauttaa jopa niiden perustoimintoja. Talousarvioesitykseen liitetyt kärkihankkeet ja yliopistojen pääomittamisen lisääminen valtion varoista ovat luonteeltaan kertasuorituksia, eikä niiden mittaluokka lähellekään korvaa yliopistoihin ja tutkimukseen kohdistuvia leikkauksia.

Yliopistokoulutuksen ja tutkimuksen tulevaisuus

Suomi voi erottautua ja selviytyä vain korkealla osaamisella ja koulutuksella, joilla luodaan pohjaa uudelle kasvulle. Hollannin, Tanskan ja Sveitsin kaltaiset maat, jotka ovat pärjänneet erityisen hyvin tutkimuksen huippulaadun kohottamisessa, ovat yltäneet näihin saavutuksiin kasvattamalla yliopistojen vapaan perusrahoituksen osuutta tutkimusrahoitusjärjestelmässä.

Viime kädessä on kysymys koko Suomen tulevaisuudesta sivistykseen, korkeaan osaamiseen ja korkeaan jalostusarvoon sekä tietoon perustuvaan päätöksentekoon nojaavana maana. Tieteentekijöiden liitto katsoo, että hallitusohjelmassa esitetty maisterikoulutuksen vähentäminen on ristiriidassa sen kanssa, että Suomesta havitellaan maailman osaavinta kansakuntaa. Nyt esitetyt leikkaukset vaikuttavat haitallisesti koulutuksen ja tutkimuksen laatuun ja tieteellisestä urasta kiinnostuneiden nuorten tulevaisuuden näkymiin. Tieteen tasolle ja henkisellemme pääomalle aiheutettavat vauriot paljastuvat vasta ajan myötä. Joka tapauksessa tieteen uusiutuminen hidastuu ja monet tieteenalat taantuvat.

Edellä mainituilla perusteilla Tieteentekijöiden liitto vaatii, että yliopistoindeksin jäädyttämisestä ja kaikista muista yliopistoihin ja tieteelliseen tutkimukseen kohdistuvista talousarvioesitykseen sisältyvistä määräraholeikkauksista luovutaan.

Petri Koikkalainen
puheenjohtaja

Eeva Rantala
toiminnanjohtaja